

בצאוי אקראג

קורא קבוע ל סולת לבוא

כולנו יוסף

הדרך להכרעה: ההבנה שמעולם לא הוכרענו
בפרשה יש סיפור מכונן. אשת פוטיפר משקיעה את כל מרצה בפיתוי יוסף, לשווא. עד שיום אחד יוסף נכנס הביתה לעשות מלאכתו...

מהי אותה מלאכה? נחלקו רבותינו. יש אומרים שזו עבודת החשבונאות עליה הופקד, ויש אומרים שזו לשון נקיה - באותו יום יוסף נשבר, ונכנס הביתה לחטוא (ומעניין שדווקא כשהוא נשבר, היא העזה מצדה ותפסה אותו...). הדעה הראשונה מובנת. הרי אם שאלת הכוונה היתה מתייחסת לר' אריה לויין או לרב אליהו זצ"ל, באופן טבעי היינו נוטים לחשוב בכיוון הזה. וכל שכן כשמדובר בצדיק יסוד העולם.

אבל הדעה השניה מאתגרת. הרי יש לנו כלל: כשדורשים פסוק עמום ביחס לצדיק, דורשים לשבח. ובכלל מצווה לדון צדיק לכף זכות גם כשבמבט רגיל זה נראה רע. למה לפרש ככה?

כי גם מזה יש לימוד גדול. אמנם היתה נפילה, ויוסף נכנע זמנית ליצרו, אבל כמה כוחות שור היה צריך כדי להצליח לקום ולעשות פרסה כשהמקום הנפשי הוא שכבר נכנענו ותהליך העבירה כבר החל?! כמה לוחצים ודוחקים הקולות הפנימיים שדוחפים לסיים את המעשה, כי "כבר נכשלת!", וכמה עוצמות פנימיות נדרשות להתגייס בכדי לעשות את המהפך המפתיע ולסיים בניצחון מהדהד?

אמנם לא ניכנס לניסיון בעיניים פקוחות, גם לא כדי לצאת ממנו, ואם בימי יוסף היו דיני ייחוד, גם הוא היה חוסך לעצמו את כל הסיטואציה (שעם כל המעלה האדירה שזיכתה אותו, גם גתה ממנו מחיר יקר בסופו של יום: משנים עשר שבטים שהיו עתידים לצאת ממנו, נותרו רק שנים), אבל העוצמה הפנימית האדירה של יוסף, לקום מתוך הנפילה, פועמת בדופק של כולנו. "ועמד כולם צדיקים". וכדאי שנדע את זה, כי רק מי שמודע ליכולתו, מסוגל להתקשש בנחישות ולדלות אותה בשעת הצורך.

מה נתן ליוסף את הכח באותו בל-רגע לבחור לברוח ולא להחליק למלכודת הדבש הלופתת? התשובה רמוזה בכך שהיא תפסה אותו בבגד, לא בו עצמו. היא כבשה משהו חיצוני לו, והבחירה היתה האם להישאר עם אותו דבר ולצלול לתהום, או לוותר עליו ולהישאר עם ה'.

ההבנה שהיצר מעולם לא הצליח, ולנצח לא יצליח לכבוש אותנו עצמנו, היא נקודת מוצא למסע הנצחון. עיקר המאבק נמצא שם, בתודעה: האם העסק סגור, או שהכל עוד פתוח, "אני" תמיד חופשי, וכל תפנית, בכל שלב, תוביל להכרעה (ואם כי כמובן שהניצחון המוחלט והנקי הוא הניצחון מראש ומניעת המאבק). בשום רגע לא הוכרענו - גם לא כשאנו על הקרשים. בכל שלב אפשר להפוך מגמה. רק להאמין שיש לנו את הכח. לזכור מה נמצא בכפות המאזניים, ולהפוך אותן בתנועה חדה.

למה בחתימת ברכת התשובה אנו אומרים "הרוצה בתשובה" ולא למשל "המשיב", "המקרב" או "המחזיר בתשובה שלמה לפניו"? שאלה מעניינת. מה בעצם העניין של החתימה? ובכלל של הברכה? הברכה היא הפתעה מעניינת וחשובה שה' העניק לנו: יכולת לקחת חלק פעיל בהשפעת ה' מטובו לעולם. דמיין לעצמך בריכה גדולה לא מלאה, שאתה ניגש לברזים שונים ופותח איתם צינורות ובעצם מאפשר לזרם אדיר ומגוון למלא את המערכת מכל מיני כיוונים. באפשרות הברכה אנו מאפשרים לשפע האלוהי למלא את עולמנו.

ה' לא היה יכול לעשות את זה לבד?

ה' לא היה צריך בכלל עולם, אבל הוא רצה לעשות טוב, וכחלק מהטוב הזה הוא יצר עולם ובריות, ונתן לנו את הזכות המיוחדת ליטול חלק פעיל בפעולת ההטבה שלו לעולם. זה עושה אותנו לאנשים יותר טובים (וגם זה חלק מהטוב שהוא עושה איתנו...). חלק משמעותי מאוד מהמערכת הזו הוא פלא התפילה. לא סתם התפילה מורכבת מברכות. בתפילה אנו מתחברים לה' ומביעים את רצוננו שהעולם יהיה מקום יותר טוב ושלם, ובכך פותחים עוד ועוד צינורות שישפיעו טובה וברכה אלוהית לעולם.

אוקי, ומה העניין של החתימה?

בסוף כל ברכה יש "חתימה" - סוג של חותמת, שמתמצתת את מהות הברכה, "רנועלת" ומשלימה אותה: לאחר השבחה, הבקשה או ההודאה, אנו מסיימים בהבעת ההכרה בכך שהשבחה, הבקשה או המתים, רופא חולים או הזן את הכל. לעתים החתימה כוללת גם ניגון של הודאה או בקשה (למשל: תודה ה' שאתה מקבץ נדחי עמך בירא, ואנא, המשך לעשות זאת עוד, עד שכולנו נקובץ יחד).

אז למה בברכת התשובה אנחנו לא חותמים שה' המחזיר בתשובה?

יכולנו לסיים באמירה: "ה', אתה המחזיר בתשובה", אבל אז היינו מתייחסים רק למה שהוא עושה. כשאנו אומרים: "ה', אתה הרי רוצה שנשוב! למרות מה שעשינו, אתה לא רוצה להעניש. אתה רוצה שנשוב להיות איתך!" - זה עמוק יותר. הרצון עמוק יותר מהמעשה. וזה גם מה שאנו מביעים: למרות המעשים שלנו, מה שאנחנו באמת רוצים, זה לשוב ולהיות איתך.

שעת סיפור

סיפר הרב חיים סבתו שליט"א (בעיבוד קל): כשהייתי תלמיד צעיר, הלכתי פעם בירושלים, וראיתי זקן מוכר ספרים. לקחתי ספר אחד ישן, והנה זה ספר דרשות של אחד מחכמי מרוקו מלפני 180 שנה. חשבתי לעצמי: 'כמה טרח המחבר עד שזכה לראות את חידושי יוצאים לאור. כמה עמל וביקש תרומות'. ריחמתי עליו, וקניתי את הספר. בשבת הסתכלתי בספר, והנה יש בו דברים ידועים וגימטריאות. כמעט והתחרטתי, ולפתע צדה עיני ביאור יפה על פרשת וישב. לאחר כחצי יובל שנים, הוזמנתי לתת שיעור לחברי קיבוצים מהדרום. עמדתי מול מאות אנשים ודיברתי על הסיפור של יוסף ואשת פוטיפר. לפתע קם אדם זקן ואמר: "לא נכון! איך יוסף ראה פתאום את אבא שלו שם?" כולם חיכו לתשובה. פתאום צץ בראשי אותו הסבר מספר הדרשות העתיק מירושלים. אמרתי לו: "בבית יעקב אבינו לא היו מראות, ויוסף לא ידע מראה מהי. בחדרה של אותה מרשעת פגש לראשונה מראה. כשיצא מבית אביו, ללא זקן יצא, וכעת ראה עצמו לראשונה עם זקן. הוא לא זיהה את עצמו, וחשב שהוא רואה את יעקב". אותו זקן נרגע, קרא: "בראוו, בראוו, כבוד הרב", והתיישב.

לע"נ ר' ישראל בן קלמן קלונימוס ז"ל
לע"נ ר' ישראל בן אברהם צבי ז"ל
לע"נ הרב משה לוי זצ"ל
לזכות כל עם ישראל

המשב"צת:
כתיבה ועריכה: חיים ברנסון.
עיצוב גרפי:
עיתור- סטודיו לעיצוב גרפי.
איורים: אריאל חצרוני.
תודה לצביאלי סקולניק.
falmarooo@gmail.com

דרך לעורר אהבת ה':
לשים אל לבנו שה' מראה אהבתו העצומה אלינו, ופונה אלינו ממרום מעלת כבודו, ומקרבנו אליו בהתקרבות שאין למעלה ממנה ומרום אותנו ומצורתו ומצוותיו.
(עי"פ תניא פרק מו)

מוצאי שב"צ

